

ПОГОДЖУЮ:

Заступник Голови
Фонду державного майна України

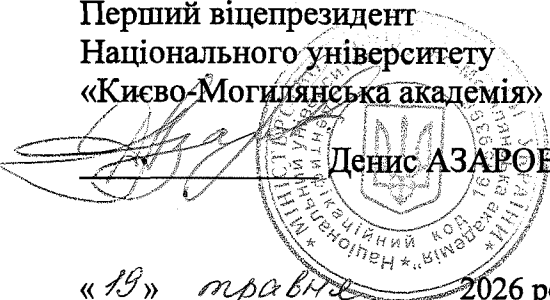

Наталія ПАНОВА

«03» червня 2026 року

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший віцепрезидент
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

Денис АЗАРОВ

«19» травня 2026 року

**СПЕЦІАЛЬНА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ОЦІНЮВАЧІВ «ОЦІНКА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: МЕТОДИЧНІ
ПІДХОДИ, РИНКОВІ ДАНІ, ЕКСПЕРТИЗА, ПРОГНОЗУВАННЯ ВАРТОСТІ ТА
ПРАКТИЧНІ РОЗРАХУНКИ»**

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПРОГРАМУ.

Назва програми	СПЕЦІАЛЬНА ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ОЦІНЮВАЧІВ «ОЦІНКА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ, РИНКОВІ ДАНІ, ЕКСПЕРТИЗА, ПРОГНОЗУВАННЯ ВАРТОСТІ ТА ПРАКТИЧНІ РОЗРАХУНКИ»
Напрямок	Оцінка рухомого майна
Рівень	Програма підвищення кваліфікації (неформальна освіта)
Рік розробки	2026 рік
Документ, що видається	Власний освітній документ програм професійної та неперервної освіти Національного університету «Києво Могилянська академія» – Сертифікат про навчання
Категорія слухачів	Оцінювачі, які мають кваліфікаційне свідоцтво оцінювача (КСО): - за напрямом 2 «Оцінка рухомого майна»; - за напрямом 1 «Оцінка об'єктів у матеріальній формі» та спеціалізаціями в межах напрямку: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7.

Форма навчання	Очна / Навчання у режимі відеоконференцзв'язку
Загальний обсяг	10 годин, в тому числі: 8 аудиторних годин і 2 години самостійної роботи
Кількість кредитів ЄКТС	0,3 кредита ЄКТС
Мінімальна/максимальна кількість осіб у групі	10 – 60 осіб
Форми роботи	Лекції, дискусії
Організатор	Національний університет «Києво Могилянська академія» (НаУКМА)
Місце проведення	Конференц-зала № 306 або 7 корпус НаУКМА, ауд. 401/zoom 04070, вул. Волоська, 12/4, Київ
Контактна особа	ЖЕЛЯБОВСЬКА Яна Олегівна +380660064911
Розробник програми / Викладач	ІНДУТНИЙ Володимир Васильович Викладач у подальшому забезпечуватиме консультативний супровід слухачів, надаватиме практичні роз'яснення застосування методичних підходів, аналізу вихідних даних, оформлення результатів оцінки та вирішення типових практичних питань, що виникають у процесі професійної діяльності. Консультативний супровід забезпечуватиметься шляхом надання письмових консультацій у разі звернення слухачів до викладача електронною поштою.
Методичне забезпечення	Презентації з основними тезами та схемами. Роздаткові матеріали: структура звіту, шаблони, робочі таблиці, акти огляду, джерела інформації та ін.

II. АНОТАЦІЯ ПРОГРАМИ.

Спеціальна тематична програма підвищення кваліфікації оцінювачів «ОЦІНКА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ: МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ, РИНКОВІ ДАНІ, ЕКСПЕРТИЗА, ПРОГНОЗУВАННЯ ВАРТОСТІ ТА ПРАКТИЧНІ РОЗРАХУНКИ» спрямована на поглиблення професійних знань та практичних навичок оцінювачів у сфері ідентифікації, опису, аналізу якості, експертизи та визначення оціночної вартості, ринкової вартості культурних цінностей. Програма охоплює основні термінологічні визначення, законодавче регулювання у сфері музейного обліку та оцінки пам'яток культури, документи музейного обліку, науково-уніфікований паспорт музейного експонату, види вартості, які можуть застосовуватися відповідно до мети оцінки об'єкта

культурних цінностей, а також на основі результатів проведеного аналізу ринку і чіткого формулювання складових доказової бази.

У межах програми навчання розглядатимуться підходи до оцінки творів живопису, графіки, іконопису, музейних предметів, предметів колекціонування та інших об'єктів культурної спадщини. Особлива увага приділятиметься обґрунтуванню висновків про якість та вартість пам'яток культури, аналізу світового і внутрішнього ринків поименованих культурних цінностей, оцінці ефективності аукціонів, проектуванню шкали оцінки якості, формуванню колекцій еталонів та використанню порівняльного методу.

Практична частина програми передбачає виконання слухачами індивідуальних завдань - роботу з джерелами інформації, аналіз результатів аукціонних і ринкових пропозицій, самостійне укладення бази вихідної інформації, застосування елементів математичного моделювання ціноутворення, складання протоколів оцінки музейних експонатів, а також розгляд методів експертизи культурних цінностей, зокрема стилістичного, трасологічного та інших методів дослідження для обґрунтування автентичності об'єктів.

III. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ.

Метою програми є поглиблення професійних знань та формування практичних навичок оцінювачів щодо ідентифікації, опису (наукової атрибуції), аналізу якості, а також в царині сучасних методів експертизи та визначення вартості культурних цінностей з урахуванням їх мистецької, історичної, наукової, колекційної, ринкової та соціокультурної значущості.

Програма орієнтована на практичне застосування знань у процесі оцінки творів мистецтва, музейних предметів, пам'яток культури та предметів колекціонування, а також на розвиток здатності оцінювача формувати обґрунтовану базу вихідної інформації, аналізувати ринкові дані, застосовувати критерії якості та аргументовано оформлювати результати оцінки.

Основні завдання програми:

- розглянути термінологічні визначення та нормативно-правові засади у сфері обліку, експертизи та оцінки культурних цінностей;
- сформувати навички роботи з документами музейного обліку, науково-уніфікованим паспортом музейного експонату, каталогами, реєстрами, експертними висновками та іншими джерелами інформації;
- опрацювати відмінності між обліковою, оціночною, ринковою, прогнозованою, страховою, купівельною, індикаторною вартістю, а також оцінкою реальних збитків і вартості упущеної вигоди у сфері обігу культурних цінностей;
- розглянути товарознавчі, мистецтвознавчі, історико-культурні та ринкові характеристики пам'яток культури, які впливають на формування їх вартості на ринку;
- сформувати практичні навички аналізу світового та внутрішнього ринків культурних цінностей, включаючи роботу з аукціонними результатами, каталогами, галереями, дилерськими пропозиціями та відкритими базами даних;
- відпрацювати методичні підходи до оцінки творів живопису, графіки, іконопису та музейних експонатів;

- опрацювати критерії оцінки якості, проектування шкали якості, формування колекції еталонів та застосування порівняльного методу;
- розглянути основи експертизи культурних цінностей, сучасні методи дослідження, прилади та підходи до доведення автентичності об'єктів;
- відпрацювати практичне складання бази вихідної інформації та протоколів оцінки музейних експонатів;
- розглянути типові помилки під час ідентифікації, опису, аналізу ринку, прогнозування вартості та оформлення результатів оцінки культурних цінностей.

IV. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ.

Оновлення і поглиблення знань та досвіду оцінювача, отримання додаткових знань і практичних навичок у сфері оцінки культурних цінностей. За результатами навчання слухачі повинні:

- знати основні терміни, нормативно-правові засади та документи, що застосовуються у сфері музейного обліку, експертизи та оцінки культурних цінностей;
- розуміти особливості культурної цінності як специфічного об'єкта оцінки, що поєднує матеріальні, мистецькі, історичні, культурні, колекційні та ринкові характеристики;
- розрізняти облікову, ринкову, прогнозовану, страхову, купівельну, індикаторну вартість, а також вартісні показники, пов'язані із збитками та упущеною вигодою;
- уміти аналізувати походження, авторство, техніку виконання, матеріали, стан збереженості, розмір, період створення, провенанс (історію побутування), виставкову та публікаційну історію об'єкта;
- застосовувати широкий перелік джерел інформації для аналізу світового і внутрішнього ринків культурних цінностей;
- вміти проводити порівняльний аналіз творів живопису, графіки, іконопису, музейних експонатів і предметів колекціонування;
- оцінювати якість й соціально-культурну цінність пам'яток культури з використанням системи критеріїв та шкали оцінки якості;
- використовувати результати експертизи, стилістичного та трасологічного аналізу при формуванні висновку про якість і вартість об'єкта;
- укладати бази вихідної інформації, користуватися методами математичного моделювання та формувати актуальні протоколи оцінки музейних експонатів;
- оформлювати результати оцінки культурних цінностей у професійній, логічній і доказовій формі.

Спеціальні компетентності. Слухачі набудуть здатності:

- застосовувати нормативно-правові, методичні та професійні вимоги при оцінці культурних цінностей;
- ідентифікувати культурні цінності та аналізувати їх мистецтвознавчі, товарознавчі, історико-культурні та ринкові ознаки;
- працювати з музейною, обліковою, експертною, ринковою та довідковою документацією;

- формувати релевантну базу вихідної інформації для оцінки культурних цінностей;
- аналізувати внутрішній та міжнародний ринки, аукціонні результати, тенденції попиту та пропозиції;
- обґрунтовувати висновки про якість, автентичність, рідкісність, збереженість і оціночну вартість об'єктів;
- застосовувати порівняльний метод, шкали якості, індикаторні показники вартості та елементи прогнозування;
- складати протоколи оцінки музейних експонатів і робити практичні висновки щодо вартості культурних цінностей;
- виявляти типові ризики оцінки: недостатність доказів походження, сумнівна автентичність, нерелевантні аналоги, помилки у виборі ринку, завищення або заниження якості, некоректне прогнозування вартості.

V. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма проведення
1	Тема 1. Термінологія, законодавче регулювання та документи музейного обліку	1,0	Лекція
2	Тема 2. Види вартості культурних цінностей та сфери їх застосування	1,0	Лекція / дискусія
3.	Тема 3. Якість і вартість пам'яток культури: характеристики та ціноутворення	1,0	Лекція / дискусія
4.	Тема 4. Джерела інформації, ринки пам'яток культури та прогнозування вартості.	1,0	Лекція / дискусія / практичне заняття
5.	Тема 5. Оцінка творів живопису, графіки, іконопису	1,0	Практичне заняття
6.	Тема 6. Аукціони та аукціонні результати як джерело ринкової інформації. Критерії якості, шкала оцінки, еталони та порівняльний метод оцінки	1,0	Лекція / практичне заняття
7.	Тема 7. Експертиза культурних цінностей і методи дослідження	1,0	Лекція / практичне заняття
8.	Тема 8. Практичні кейси: стилістична експертиза, аналіз ринку і прогнозування вартості	1,0	Практичне заняття / дискусія

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Форма проведення
РАЗОМ:	Всього годин (аудиторних):		8,0
	Самостійна робота слухачів:		2,0
	Всього кредитів ЄКТС:		0,3

VI. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.

Тема 1. Термінологія, законодавче регулювання та документи музейного обліку.

Присвячена засвоєнню базового понятійного апарату, необхідного для оцінки культурних цінностей. Розглядаються поняття, які охоплюють уявлення про культурні цінності, пам'ятки культури, музейні предмети, музейні колекції, твори мистецтва, предмети колекціонування в контексті уявлень про автентичність, атрибуцію, історію побутування (провенанс), стан збереженості, рідкісність та культурну значущість. Аналізуються основи законодавчого регулювання у сфері оцінки культурних цінностей, музейного обліку, збереження та переміщення культурних цінностей, а також значення документів музейного обліку для підтвердження характеристик об'єкта. Окремо розглядається науково-уніфікований паспорт музейного експонату, як джерела інформації про об'єкт оцінки.

Тема 2. Види вартості культурних цінностей та сфери їх застосування.

Розглядаються види вартості, які застосовуються при оцінці культурних цінностей в залежності від її мети, правового режиму об'єкта, характеру завдання та наявності ринкових даних. Аналізуються відмінності між видами вартості та індикаторними показниками вартості. Окрему увагу приділено питанням визначення збитків, пов'язаних із пошкодженням, знищенням або втратою культурних цінностей, а також обґрунтуванню упущеної вигоди у сфері мистецького та музейного обігу. Розглядаються практичні ситуації, коли вибір виду вартості впливає на структуру вихідних даних, вибір методичного підходу та отриманий результат.

Тема 3. Якість і вартість пам'яток культури: характеристики та ціноутворення.

Спрямована на формування у оцінювача навичок професійного обґрунтування висновків про якість зібраних вихідних даних і ринкову вартість пам'яток культури на поточну дату оцінки. Розглядаються ключові товарознавчі та мистецтвознавчі характеристики об'єкта: авторство, школа, період створення, техніка виконання, матеріали, розміри, збереженість, реставраційні втручання, рідкісність, художній рівень, історико-культурна значущість, виставкова та публікаційна історія, провенанс тощо. Аналізується вплив цієї інформації на ціноутворення, ліквідність і привабливість об'єкта для ринку. Практичний акцент робиться на тому, що висновок про вартість об'єкта оцінки має ґрунтуватися не лише на ринкових даних, а й на професійній оцінці якості, автентичності, значущості об'єкта та інших обґрунтованих показниках.

Тема 4. Джерела інформації, ринки пам'яток культури та прогнозування вартості.

Присвячена роботі з джерелами інформації, необхідними для оцінки культурних цінностей. Розглядаються аукціонні каталоги, відкриті бази аукціонних результатів, галерейні пропозиції, музейні каталоги, наукові публікації, реєстри, довідники, експертні висновки, архівні матеріали та інші джерела, що можуть використовуватися при формуванні бази вихідної інформації. Аналізуються особливості світового та внутрішнього ринків культурних цінностей, різниця між цінами пропозиції та результатами продажу, вплив репутації автора, походження, рідкісності, стану збереженості, моди, виставкової активності та загальних ринкових тенденцій. Практичний зміст теми передбачає формування підходів до прогнозування вартості культурних цінностей на підставі спостережених ринкових тенденцій, порівняльних даних і якісних характеристик об'єкта.

Тема 5. Оцінка творів живопису, графіки, іконопису.

Розглядаються практичні аспекти оцінки творів живопису як однієї з найбільш поширених і складних груп культурних цінностей. Аналізуються ознаки ідентифікації твору, визначення автора або кола автора, школи, періоду, жанру, техніки, матеріалу, розміру, стану збереженості та наявності й інтенсивності реставраційних втручань. Розглядаються особливості підбору ринкових аналогів для творів живопису, оцінка впливу сюжету, періоду творчості, виставкової історії, підпису, провенансу та публікацій на вартість. Практична частина передбачає аналіз прикладів опису творів живопису, порівняння аналогів і формування висновку про вартість.

Охоплює специфіку оцінки творів графіки, включаючи оригінальну, друковану, тиражну, авторську та книжкову графіку. Розглядаються питання ідентифікації техніки виконання, визначення тиражності, авторського підпису, нумерації, стану паперу, наявності плям, деформацій, втрат, пожовтіння, реставрації та інших чинників, які впливають на якість і вартість графічного твору. Аналізуються особливості ринку графіки, вибір релевантних аналогів, співвідношення вартості унікального твору та тиражного відбитка. Практичний акцент робиться на правильному описі об'єкта та оцінці впливу збереженості, техніки й тиражу на підсумкову вартість.

Також, тема розглядає особливості оцінки творів іконопису як об'єктів, що мають одночасно мистецьке, історичне, релігійне та культурне значення. Аналізуються іконографічні типи, техніка виконання, матеріали основи, живописний шар, оклад, період створення, школа, регіональні особливості, стан збереженості, сліди поновлень, реставрацій і втрат. Окремо розглядаються питання автентичності, походження, можливих обмежень обігу, ризиків незаконного переміщення та впливу правового статусу на оцінку. Практична частина передбачає аналіз ринкових аналогів, порівняння якості іконописних творів і визначення факторів, що суттєво впливають на вартість.

Тема 6. Аукціони та аукціонні результати як джерело ринкової інформації. Критерії якості, шкала оцінки, еталони та порівняльний метод.

Присвячена висвітленню проблеми можливості використання аукціонних результатів при оцінці культурних цінностей. Розглядаються види аукціонів, структура аукціонного каталогу, стартова ціна, резервна ціна, молоткова ціна, комісія покупця, умови продажу, статус лота, повторні продажі, непродані лоти та інші показники, які мають значення для

оцінювача. Аналізується ефективність аукціонів як індикатора ринкового попиту, роль репутації аукціонного дому, сезонності, географії продажу, маркетингового супроводу та провенансу. Практичний зміст теми передбачає роботу з аукціонними даними, очищення інформації від нерелевантних (аномально низьких або аномально високих) показників і правильне використання результатів продажу для обґрунтування вартості.

У межах теми розглядаються професійні критерії оцінки якості культурних цінностей, які можуть застосовуватися для систематизації порівняльного аналізу та обґрунтування вартості. Аналізуються критерії авторства, автентичності, художнього рівня, композиційної складності, техніки виконання, збереженості, рідкісності, історико-культурної значущості, провенансу, експозиційної та колекційної привабливості. Розглядаються принципи проектування шкали оцінки якості та формування колекції еталонів для порівняння об'єктів. Практичний акцент робиться на застосуванні порівняльного методу, виборі релевантних аналогів і побудові аргументованої системи коригувань.

Тема 7. Експертиза культурних цінностей і методи дослідження.

Присвячена ролі експертизи культурних цінностей у процесі оцінки. Розглядаються основні методи дослідження, що можуть застосовуватися для встановлення автентичності, техніки виконання, часу створення, стану збереженості та наявності пізніших втручань. Аналізуються можливості стилістичного, трасологічного, технологічного, матеріалознавчого та візуального дослідження, а також короткі відомості про прилади, що використовуються при експертизі культурних цінностей. Практична частина передбачає ознайомлення з прикладами експертних висновків і визначення меж використання експертної інформації в оціночному звіті або протоколі оцінки.

Тема 8. Практичні кейси: стилістична експертиза, аналіз ринку і прогнозування вартості.

Спрямована на комплексне застосування знань, отриманих у межах програми. Слухачі опрацьовують приклади аналізу об'єктів живопису та графіки, визначають їх основні якісні характеристики, формують перелік необхідних вихідних даних, здійснюють пошук і відбір ринкових аналогів, аналізують аукціонні та ринкові показники, визначають чинники, що впливають на вартість, і формують практичні висновки.

Окремий блок присвячений самостійному прогнозуванню вартості окремих взірців культурних цінностей (за вибором слухачів), самостійному укладенню бази вихідної інформації, математичному моделюванню результатів прогнозу та підготовці двох протоколів оцінки музейних експонатів як підсумкового практичного завдання.

VII. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

- Лекційні заняття.
- Дискусійні модулі з розбором практики та спірних питань.
- Практичні заняття.
- Аналіз фрагментів звітів, таблиць, вихідних даних і типових помилок.

VIII. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА КРИТЕРІЇ.

Вид контролю	Форма проведення	Шкала оцінювання
Поточний контроль	Присутність на заняттях, активна участь в обговореннях, розв'язання кейсів та виконання вправ.	Зараховано / Не зараховано
Підсумковий контроль	Тест	Зарахування тесту - 70% правильних відповідей

Після успішного складання всіх видів контролю, слухач отримує сертифікат національного університету «Киево-Могилянська академія» про завершення навчання за загальною професійною програмою підвищення кваліфікації оцінювачів «Загальні і спеціальні питання оцінки об'єктів нерухомого майна (нерухомості) та майнових прав на них», про що видається відповідний наказ президента НаУКМА, копія якого передається до Фонду державного майна України.